

Ändring eller rättelse av beslut

Södertörns högskola är en statlig myndighet vilket är varför förvaltningslagen (2017:900), (FL) är tillämplig tillsammans med annan lagstiftning som hanterar högskolans verksamhetsområde.

En myndighet kan alltid korrigera ett beslut innan det har meddelats, det vill säga innan enskild har meddelats om beslutet.

När ett beslut har meddelats till enskild är däremot huvudregeln i svensk rätt att gynnande beslut är orubbliga och får inte ändras (dras tillbaka).

Undantag till huvudregel om att gynnande, meddelade beslut inte får rättas och/eller ändras finns i förvaltningslagen.

Allmänt om möjligheten att ändra beslut

I 36 § FL finns möjlighet för högskolan att få rätta enkla felaktigheter i beslut. Ett felaktigt beslut om betyg får rättas enligt 6 kap. 23 § högskoleförordningen.

Utöver dessa bestämmelser finns det även enligt 37 § FL en möjlighet för myndigheten att under vissa förutsättningar får ändra gynnande och betungande beslut, om omständigheterna väsentligen har ändrats.

Av 38 § FL framgår när en myndighet ska ändra sina beslut. Är det fråga om ett felaktigt beslut om betyg framgår det i stället av 6 kap. 24 § högskoleförordningen när examinatorn är skyldig att ompröva beslutet.

I 39 § FL finns enskildes rätt till överklagan och myndighetens möjlighet att ompröva (ändra) ett beslut innan det överlämnas till förvaltningsrätten eller tingsrätten.

Nedan framgår en redogörelse för var och en av dessa paragrafer och när de kan tänkas att bli aktuella.

När får vi rätta ett skrivfel?

36 § förvaltningslag

Bestämmelsen fastslår att enklare stavfel, räknefel eller andra felaktigheter får rättas av myndigheten. Här är särskilt "får" av betydelse, eftersom det inte finns krav på att myndigheten rättar det felaktiga, men det bör göras, särskilt om den enskilde påpekar felaktigheten. Rättelse får ske om det rör sig om en sådan felaktighet som inte ändrar utfallet av beslutet, exempelvis att Ana ändras till Anna eller 13 juni 2019 ändras till 13 juni 2020.

Bestämmelsen ska användas när det gäller "bagatellartade fel".¹ En rättelse kan innebära att beslutet blir till nackdel för den enskilde, vilket enligt bestämmelsen är ok. En åtgärd om rättelse som blir till nackdel för enskild måste kommuniceras i god tid innan till den berörde enskilde och åtgärden ska ske restriktivt.²

Gäller det ett felaktigt beslut om betyg får det rättas enligt 6 kap. 23 § högskoleförordningen som huvudsakligen har samma ordalydelse som 36 §.

Kom ihåg att rättelse endast får ske när det rör så kallade faktiska fel (fel i datum/namn) och inte bedömningsfel (fel i utredningen som ledde till beslutet).

¹ Prop. 2016/17:180 s. 226-227.

² Se om negativ rättelse efter sammanblandning av betyg i JO 2000/01 s. 434.

Du rättar den felaktiga uppgiften enligt 36 § såhär

1. Ta fram originaldokumentet. Stryk över det felaktiga med en bläckpenna. Under felaktigheten skriver du det korrekta. Exempelvis
~~Ana~~
Anna
2. Bredvid "Anna" skriver du "Rättelse enligt 36 § FL, datum, underskrift, namnförtydligande".
3. Meddela den enskilde genom att skicka ut en kopia av det rättade dokumentet. Skicka det rättade originaldokumentet till registrator för diarieföring.

När får vi ändra ett gynnande beslut som antingen blir till fördel för den enskilde eller blir till nackdel för den enskilde?

37 § FL

Möjligheten att ändra ett beslut skiljer sig åt beroende på om beslutet är av gynnande eller betungande karaktär. Exempel på beslut av gynnande karaktär är när någon har fått ett godkänt betyg. Exempel på beslut av betungande karaktär är beslut som innebär avskiljning från studier.

En myndighet *får ändra ett gynnande beslut till fördel* för en enskild part om myndigheten anser att beslutet är felaktigt på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning (37 § första stycket förvaltningslagen).

Ett gynnande beslut *får inte ändras till nackdel för en enskild part*. Det finns dock tre viktiga undantag från denna regel (37 § andra stycket förvaltningslagen).

Ett gynnande beslut kan ändras till nackdel om:

1. det framgår av beslutet eller de föreskrifter som det har grundats på att beslutet under vissa förutsättningar får återkallas,
2. tvingande säkerhetsskäl kräver att beslutet ändras omedelbart, eller
3. felaktigheten beror på att parten har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter.

Betungande beslut kan ändras i både mildrande och skärpande riktning om det inte finns föreskrifter som i ett visst fall begränsar eller utesluter ändringsmöjligheten. Exempelvis högskolan har rätt att ändra betungande beslut till gynnande beslut. Ett avslagsbeslut binder inte högskolan för framtiden och kan alltså ändras.

När ska vi ändra ett felaktigt beslut, utan att det blir till nackdel för den enskilde?

38 § FL

Av 38 § förvaltningslagen framgår när en myndighet är skyldig att ändra sina beslut. Huvudregeln är att gynnande beslut inte får ändras till nackdel för den enskilde.³ För den enskilde vinner gynnande beslut därför i allmänhet "negativ rättskraft" och kan inte ändras av högskolan.⁴ Den enskildes rättstrygghet talar för en sådan ordning, även om det kan innebära att uppenbara, felaktiga beslut får fortsatt giltighet.

Är det fråga om ett felaktigt beslut om betyg framgår det i stället av 6 kap. 24 § högskoleförordningen när examinatorn är skyldig att *ompröva beslutet*. Notera att omprövning inte är samma sak som att överklaga ett beslut.

³ Se vidare RÅ 1992 ref 64.

⁴ Se RÅ 1995 ref. 10.

För att en myndighet ska vara skyldig att ändra ett beslut krävs enligt 38 § förvaltningslagen att

1. beslutet är uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende pga. att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning, och
2. ändringen kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

Uppenbart felaktigt

Ändringsskyldigheten gäller bara om det är lätt att konstatera att beslutet är felaktigt, till exempel genom att det har tillkommit nya omständigheter som påverkar bedömningen. Högskolan ska inte behöva göra någon ingående granskning av ett redan avgjort ärende. I samband med ett överklagande ska det vara tillräckligt att läsa igenom överklagandet och det överklagade beslutet och därigenom förstå att beslutet var felaktigt för att det ska finnas en skyldighet att ändra detta.

Snabbt och enkelt

Skyldigheten att ändra ett beslut gäller dessutom bara om ändringen kan göras snabbt och enkelt. Den får inte leda till att det slutliga avgörandet dröjer längre än annars eller till att förfarandet blir krångligare eller dyrare. Skyldigheten att ändra ett beslut gäller normalt inte om det krävs ytterligare utredning i ärendet.

Inte till nackdel för någon enskild part

En ytterligare förutsättning för ändringsskyldighet är att ändringen kan ske utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

Det finns alltså inte någon skyldighet att återkalla ett gynnande beslut. Det finns inte heller någon skyldighet att skärpa betungande beslut. Däremot kan det finnas en skyldighet att återkalla eller mildra ett betungande beslut.

När får vi ändra ett beslut som har överklagats?

39 § FL

Ett beslut som har överklagats får ändras (det vill säga omprövas) av myndigheten enbart i sådana fall som avses i 39 §. Omprövning får endast ske om den inkomna begäran om överklagan och övriga handlingar i ärendet ännu inte har överlämnats till den högre instans (förvaltningsrätten eller tingsrätten) som ska pröva överklagandet.

Om högskolan kommer fram till att beslutet inte ska ändras behöver högskolan inte fatta något formellt beslut. Det räcker att informera överinstansen (förvaltningsrätten eller tingsrätten) om att högskolan inte har funnit skäl att ändra beslutet enligt 38 § förvaltningslagen.

Om högskolan kommer fram till att beslutet kan ändras delvis fattar högskolan ett nytt beslut och överlämnar det tillsammans med överklagandet till överinstansen (förvaltningsrätten eller tingsrätten).

Om högskolan kommer fram till att det överklagade beslutet ska ändras helt, ska högskolan fatta ett nytt beslut och överlämnar även detta tillsammans med det ursprungliga beslutet till överinstansen (förvaltningsrätten eller tingsrätten).

Ingen tidsgräns

Det finns inte någon tidsgräns för när omprövning senast får ske. Ett ändringsbeslut kan därför fattas när som helst.

Vem kan ta initiativ till omprövning?

Ändring kan göras på initiativ av högskolan självt, efter begäran av parten eller efter påpekande från någon annan. En begäran om ändring utan samband med överklagande måste resultera i ett beslut, oavsett om det ursprungliga beslutet ändras eller inte.

Ändring eller överklagande?

Det kan ibland vara svårt att avgöra om en person avser att överklaga ett beslut eller om han eller hon vill att högskolan ska ändra beslutet. Det är därför viktigt att läsa igenom den inkomna begäran tydligt och försöka utröna den enskildes vilja.

Sammanfattningsvis

1. Rättelse av så kallade faktiska fel, finns det ingen skyldighet att ändra, utan det får göras enligt 36 §.
2. För ändring av beslut enligt 37 § st. 1 får Södertörns högskola ändra ett gynnande beslut om det tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning är felaktigt, dock inte till nackdel för den enskilde.
3. För ändring av beslut enligt 37 § st. 2 får ett gynnande beslut ändras till ett betungande beslut enbart om någon av de 3 (tre) förutsättningarna är uppfyllda. Det ska röra sig om antingen redan 1) villkorad ändring av myndigheten, 2) tvingande säkerhetsskäl eller 3) om den enskilde har lämnat vilseledande uppgifter.
4. För ändring av beslut enligt 38 § ska Södertörns högskola ändra ett beslut om det är uppenbart felaktigt, såvida det inte är till nackdel för den enskilde.
5. För omprövning av beslut ska högskolan enligt 39 § ändra ett beslut, om det inte blir till nackdel för den enskilde, innan ett eventuellt överklagande överlämnas till högre instans (förvaltningsrätten eller tingsrätten).

Vid frågor är du alltid välkommen att kontakta högskolejurist på dataskydd@sh.se